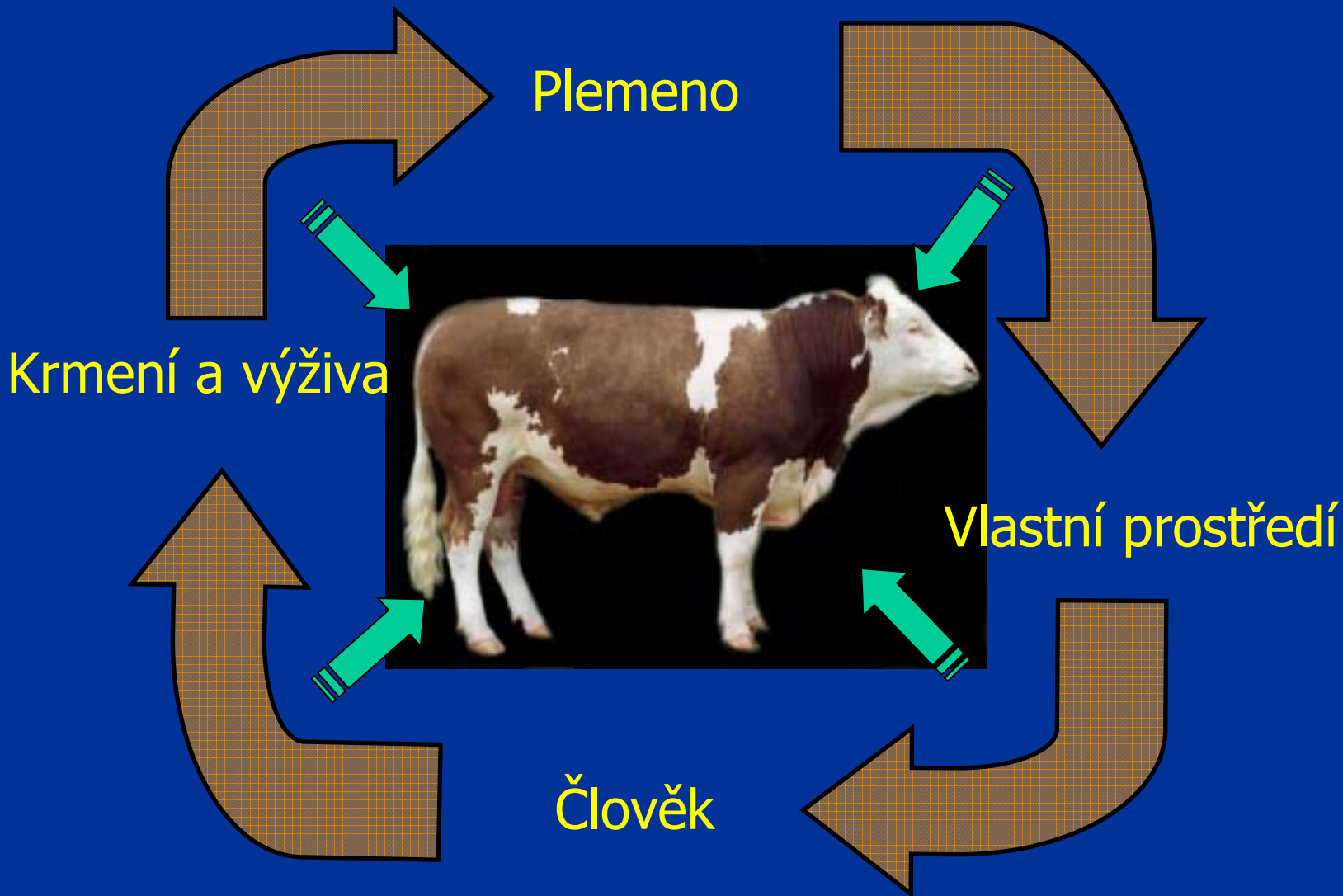

Pohoda zvířat jako základ úspěchu ve stádě - výkrmu býků

Prof. Ing. Gustav Chládek, CSc.
Ústav chovu a šlechtění zvířat

Výkrm býků

1. Manifestace masné užitkovost
2. Výkrmnost
3. Jatečná hodnota
4. Klíčové je odpovídající chovné prostředí

Plemeno

Krmení a výživa

Vlastní prostředí

Člověk

Vliv plemene

(+++ velmi dobré, ++ dobré, + dostatečné a – slabé)

Plemeno	Rám.	Osva.	Výt.	Je. ko.	Plod.	Porod	Pr. ml.
Charol.	+++	++	+++	-	++	+	++
Mas. Sim.	+++	++	++	-	++	+	+++
Bel. B. M.	+++	+++	+++	+++	+	-	+
Piemont.	+++	+++	+++	+++	++	+	+
Blo. Aq.	+++	+++	+++	+++	++	+	+
Limousin	++	+++	+++	+++	+++	+++	+
Hereford	+	++	+	+	+++	+++	+
Aber. An.	-	++	++	++	++	+++	+
Galloway	-	+	-	+	+++	+++	-
Highland	-	+	-	+	+++	+++	-

Vliv výše přírůstku na ekonomickou efektivnost výkrmu (od 170 až do 550 kg)

Ukazatel	Jed.	Přírůstek hmotnosti na kus a den			
		650 g	750 g	850 g	950 g
Doba výkrmu	dny	585	507	447	400
Náklady-krmiva	Kč/KD	13,90	14,75	15,50	17,10
Náklady-krmiva	Kč/kg	21,40	19,65	18,25	18,00
Náklady celkem	Kč/KD	23,45	24,80	26,20	27,30
Náklady celkem	Kč/kg	36,05	33,05	30,80	28,75
Míra rentability	%	-1,9	7,0	9,0	13,9

Užitkovost vykrmovaných býků

1. Zvířata s vysokou užitkovostí
2. Stejná koncentrace energie v krmné dávce:
 - ✓ **dojnice 600 kg, užitkovost 30 kg mléka**
 - ✓ **býk 400 kg, přírůstek 1,3 kg**

Celkový přírůstek a jeho dynamika

Celkový přírůstek	200 kg	300 kg	400 kg	500 kg	600 kg	700 kg
1,0 kg denně	0,9	1,1	1,2	1,0	0,9	0,8
1,2 kg denně	1,0	1,4	1,4	1,2	1,1	0,9
1,4 kg denně	1,2	1,6	1,6	1,5	1,2	1,1

Požadovaná koncentrace energie

(MJ NEV/kg sušiny)

Celkový přírůstek	200 kg	300 kg	400 kg	500 kg	600 kg	700 kg
1,0 kg denně	6,96	6,84	6,72	6,49	6,33	6,26
1,2 kg denně	7,08	7,07	6,95	6,71	6,49	6,43
1,4 kg denně	7,23	7,26	7,15	6,95	6,62	6,53

KE – 10 kg/ 5,13 – 20 kg/6,03 – 30 kg/6,67 – 40 kg/7,15

Vlivy ročního období (teplotní stres)

Kategorie	Chladový stres	Termo neutrální zóna	Tepelný stres
Masné krávy	-18 až -10	-10 až +20	+20 až +27
Dojené krávy (22 kg)	-26 až -2	-2 až +22	+22 až +28
Dojené krávy (40 kg)	-30 až -6	-6 až +20	+20 až +26

Požadavky na stájové prostředí

1. 6 m³ vnitřní kubatury stáje na 100 kg živé hmotnosti zvířat
2. 6 dm² větracích otvorů v podélných zdech na 100 kg živé hmotnosti zvířat
3. Až 7 m² plochy kotce na dospělého býka
4. V době klidu nejméně 80 % zvířat leží a přežvykuje
5. Klid ve stáji

Větrání stájí

Větrání stájí

Větrání v podélných zdech

Větrání – alespoň snaha

Větrání – možnosti

I starší stáj může vyhovovat

Celoroštové kotce

Technologie vs. welfare

Parametry kotců s hlubokou podestýlkou pro býky

Živá hmotnost (kg)	Do 350	Nad 350	Nad 550
Šířka krmiště (mm)	1,8 – 2,2	2,0 – 2,5	2,2 – 2,7
Hloubka kotce (m)	3,5 – 5,5	4,0 – 5,4	4,5 – 6,0
Plocha na kus Minimální (m²)	1,9	2,8	3,2
Délka žlabu Minimální (mm)	550	680	720

Parametry celoroštových kotců pro býky

Živá hmotnost (kg)	200	300	400	500
Šířka roštnice (mm)	80 - 100	100 - 120	120 - 140	120 - 140
Maximální mezera (mm)	25	30	35	40
Plocha na kus Minimální (m²)	1,3	1,7	2,0	2,3
Délka žlabu Minimální (mm)	450	520	560	640

Celoroštové kotce

Technologie vs. welfare

Provozní slepota

Dá se s tím něco dělat?

Napáječka – nejlepší řešení

Kam s tím?

Výkrm do vysokých hmotností

Důvody výkrmu do vysokých hmotností

1. Vysoká hmotnost je hmotnost přes 600 kg
2. Vysoká cena zástavových zvířat, která je často 2 x vyšší než u jatečných
3. Tržby za 200 kg zástavového býka = Tržby za 400 kg jatečného býka
4. Prodloužením výkrmu je snaha tyto tržby zvýšit
5. Lepší prodejnost těžkých zvířat

Výkrm býků do vysokých porážkových hmotností

Parametr	Jed.	České strakaté	Montbéliarde
JUT	kg	382,6	380,4
Přírůstek	kg/den	1,045**	1,142**
Výtěžnost	%	55,4	55,8
Výška v koh.	cm	136,3	138,2
Výška v kříži	cm	140,2*	144,0*

Vliv živé hmotnosti (věku) na podíl tkání u býků kombinované užitkovosti

Živá hmotnost (kg)	Věk (měsíce)	Voda (%)	Bílkoviny (%)	Tuk (%)
150	3,5	63,3	20,9	12,8
300	8,5	42,2	18,0	38,6
450	15	36,0	15,4	44,2
750	36	35,5	10,6	53,1

Potřeba živin na 1 kg přírůstku při různých živých hmotnostech

Živá hmot. (kg)	P. Sušiny (kg)	Potřeba NEV (MJ)	Potřeba PDI (g)
100	3,7	23,1	345
300	6,8	41,0	511
600	10,6	67,9	721
800	12,8	85,8	850

Efektivnost výkrmu do vysokých hmotností

Živá hmot. (kg)	Obj. krmiva (Kč/KD)	Konc. krmiva (Kč/KD)	Krmiva (Kč/KD)
100	2,1	18	20,1
300	8,1	18	26,1
600	15,7	18	33,7
800	20,2	18	38,2

Býci rostou

Pohoda ve stáji

Zacházení se skotem před porážkou

1. Náкупní lačnost – 12 hodin bez krmení
2. Teprve po 24 hodinách se objeví fyziologické změny v krvi
3. Ztráty na JUT již po 18 hodinách lačnění
4. 0,13 % hmotnosti JUT každou hodinu až do 48 hodin
5. $0,13\% = 0,5 \text{ kg JUT u býka } 700 \text{ kg}$

Vady hovězího masa – DFD (pH)

1. DFD – dark, firm, dry
2. Fyzické vyčerpání zvířete před porážkou
3. Glykogen – kyselina mléčná - odbourání
4. DFD – vysoké pH – nad 6,2 po 24 hodinách
5. DFD maso se rychle kazí
6. Eliminace – chovatel, dopravce, pracovník jatek

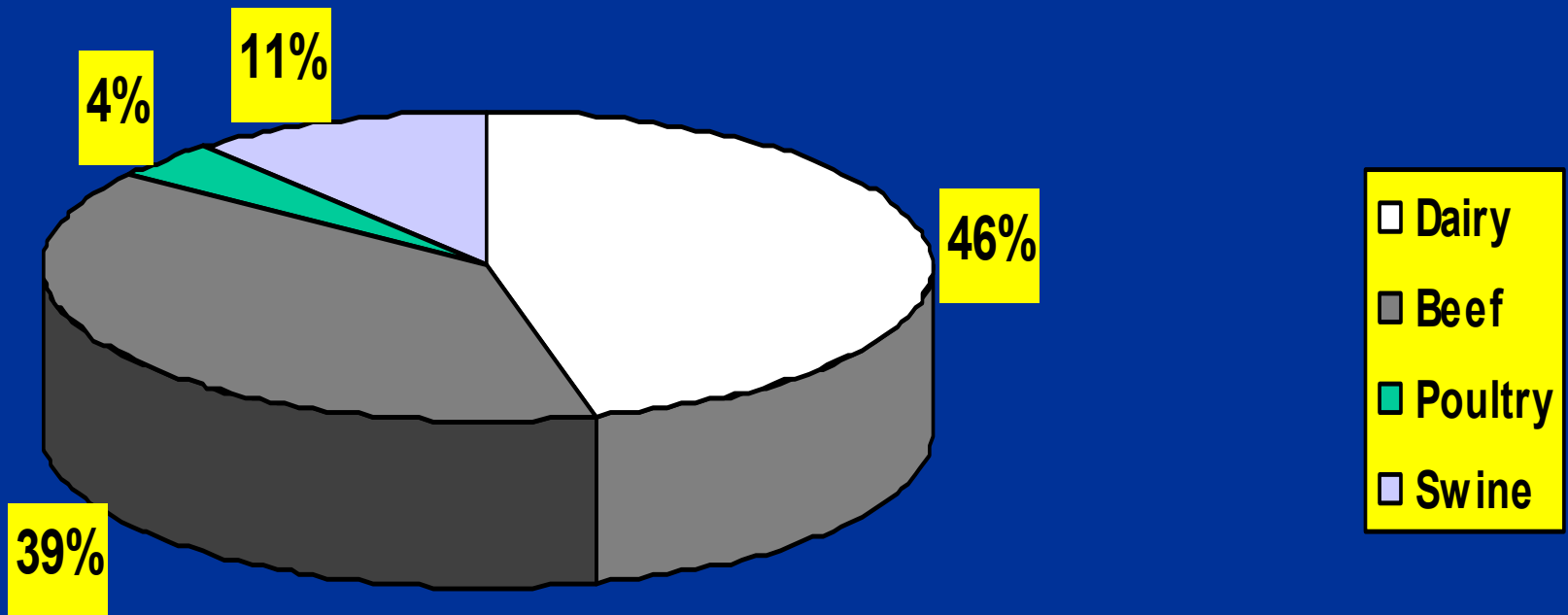
Bioetanolový program ve světě

Lihovarské výpalky - klasické krmivo

Lihovarské výpalky a jejich využití

Děkuji za pozornost

chladek@mendelu.cz